

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ХХ СТ.

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

до практичних занять для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
ОП «Українська мова і література» філологічного факультету ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»

Літературознавство української діаспори ХХ ст.: методичний посібник до практичних занять для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), ОП «Українська мова і література» філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» /Уклад. Барчан В.В. Ужгород, 2022. 30 с.

Посібник укладено за матеріалами таких джерел: Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття; Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ-поч. ХХ ст. : підручник: у 10 т. / Юрій Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. (Серія «Альма матер»); Наєнко М. Історія українського літературознавства. Київ, 2001; Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна, 2005, а також інших підручників та посібників, поданих у списках рекомендованої літератури до тем.

Укладач: Барчан В. В. – д. філол. н., професор кафедри української літератури

Рецензент: Ференц Н. С. – к. філол. н., доцент кафедри української літератури

Відповідальний за випуск : Кузьма О.Ю. – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри української літератури

Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету УжНУ, прот. № 1 від 24 вересня 2022 р.

© Барчан В.В., 2022

© УжНУ, 2022

З М І С Т

Вступ	4
Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання	6
Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.....	8
Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю	10
Плани практичних занять	12
Тема 1. Літературознавство української еміграції.....	12
Тема 2. Концепції історії української літератури та літературної творчості в літературознавстві української діаспори	13
Тема 3. Українське діаспорне літературознавство другої половини ХХ ст.....	13
Тема 4. Літературознавча спадщина Юрія Шереха. Творчість І. Франка в рецепції Ю. Шереха	14
Тема 5. Володимир Державин як літературознавець	16
Тема 6. Літературно-критичний доробок Леоніда Рудницького.....	17
Тема 7. Внесок Юрія Лавріненка в українське літературознавство	18
Тема 8. Літературознавчі студії Василя Барки.....	19
Тема 9. Наукові здобутки Юрія Бойка-Блохина	20
Тема 10. Літературознавча есеїстика Євгена Маланюка	22
Література	25
Теми рефератів.....	28

В С Т У П

Методичний посібник укладено відповідно до робочої програми курсу «Літературознавство української діаспори ХХ ст.». Метою вивчення навчальної дисципліни є дати студентам знання про розвиток та здобутки українського літературознавства в діаспорі у ХХ столітті. Поглибити знання з основних курсів історії української літератури та української літературної критики.

Вивчення дисципліни сприяє удосконаленню в здобувачів вищої освіти як загальних компетентностей – здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; уміння застосовувати отримані знання на практиці, так і професійних – здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки; здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку української та зарубіжної літератури й літературознавства.

У процесі опанування дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати** причини локалізації літературознавчих сил за межами України, організації та групування літературних сил за кордоном, літературно-наукові видання, провідних репрезентантів зарубіжного літературознавства, ключові відомості з їх біографій, основні наукові праці та концептуальні положення в них. Вивчення дисципліни удосконалює уміння розуміти позаматериковий літературознавчий дискурс, аналізувати теоретико-методологічні засади літературознавчих праць, здійснювати порівняльний аналіз наукових концепцій відомих літературознавців зарубіжжя, вводити надбання позаматерикової науки про літературу в загальноукраїнський літературознавчий контекст, використовувати основні положення праць діаспорного літературознавства під час аналізу письменницьких постатей, мистецьких творів та процесів, аналізувати літературознавчі праці, розглядати їх у контексті як материкової, так і діаспорної науки про літературу, здійснювати порівняльний аналіз, застосовувати при вивченні літературних явищ, літературознавчих проблем.

Вивчення навчальної дисципліни **сприяє** забезпеченню досягнень програмних результатів навчання, відповідно до яких здобувач вищої освіти уміє аналізувати, порівнювати та класифікувати різні напрямки й школи в літературознавстві; здатний оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки; уміє характеризувати теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної галузі; застосовує поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування (або письмові роботи), презентації результатів виконаних завдань, реферати.

Форма модульного контролю: письмова робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4		40	100
15	15	15	15			

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	T10		40	100
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максималь на кількість балів (сумарна)	Кількість	Максималь на кількість балів (сумарна)
Практичні заняття (усна відповідь)	4	60	6	30
Презентація			2	10
Реферат			4	20
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом	5	100	14	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка **A** (40-35 балів) або „**відмінно**” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття теми, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з історії української еміграції, діаспорного літературознавства, біографії, творчості науковця, літературознавчого дискурсу та ін., які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена літературною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка **B** (34-25 балів) або „**добре**” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення питань, достатню аргументацію головних положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з історії української еміграції, діаспорного літературознавства, біографії науковця, літературознавчого дискурсу, розуміння теоретичних питань підкріплює ілюстраціями з наукового тексту тощо, що дозволяє судити про повноту уявлень здобувача з поставленого питання. Відповідь викладена літературною, багатою мовою, відзначається точним вживанням термінів, містить посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка **C** (24-19 балів) або „**добре**” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення питань, неповну аргументацію головних положень, наведені приклади стосуються теми, але допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Відповідь викладена літературною мовою, відзначається точним вживанням термінів, містить посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка **D** (18 – 14 бали) або „**задовільно**” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення питань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції,

порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, недостатньо ілюструє теоретичні положення, власні судження прикладами, що стосуються історії української еміграції, діаспорного літературознавства, життєвої та наукової діяльності його чільних представників, основних положень наукових праць тощо. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка **E** (13 – 8 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення питань. У викладі здобувача допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Здобувач не може відтворити основні положення, але наводить окремі приклади, що стосуються питання. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка **FX** (7– 4 бали) або „незадовільно” виставляється в разі, коли відповіді поверхові або не стосуються конкретно питань, або в них наявні поверхові, загальні, без відповідних ілюстрацій, конкретних знань висловлювання, допущені помилкові аргументація та умовиводи, неправильне посилення на факти та їхнє витлумачення, мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів, фактів тощо.

Оцінка **F** (3 – 0 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, якщо зміст роботи (відповіді) не стосується теми або відсутнє її виконання (відсутня відповідь).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Залік проводиться за питаннями в обсязі навчального матеріалу, що визначений робочою програмою дисципліни.

Оцінку **«зараховано» (90-100 балів, А)** заслуговує здобувач, який усебічно, системно й глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; уміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; засвоїв основну й ознайомлений із додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності й використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку **« зараховано» (82-89 балів, В)** заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку **«зараховано» (74-81 бал, С)** заслуговує здобувач, який у загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; уміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «зараховано» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його в майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «зараховано» (60-63 бали, E) заслуговує здобувач, який володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незараховано» (35-59 балів, FX) виставляється здобувачу, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незараховано» (35 балів, F) – виставляється здобувачу заочної форми навчання, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Плани практичних занять

Тема 1. Літературознавство української еміграції

План

1. Причини, умови діяльності українських літературознавців за межами України.
2. Етапи розвитку позаматерикового українського літературознавства.
3. Основні репрезентанти, їхні наукові здобутки, концепції.

Завдання для самостійної роботи

Опрацювати тему за підручником: Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ „Академія”, 2013–2021. Т.6,7,8 (Серія „Альма матер”).

Література

1. Історія української літератури XX ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина XX століття.
2. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX-поч. XX ст. : підручник: у 10 т. / Юрій Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», Т.6,7,8. 2013-2021. (Серія «Альма матер»).
3. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. Навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010.
4. Костюк Г. Зустрічі і прощання. Спогади у двох книгах / Передм. Миколи Жулинського. Київ: Смолоскип, 2008.
5. Літературознавчий словник-довідник / Редколегія Гором'як Р.Т., Ковалів Ю.І. К. : ВЦ «Академія», 1997.
6. Наріжний С. Українська еміграція. Прага, 1942. Ч.1.
7. Скорина Людмила. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна.2005.

Тема 2. Концепції історії української літератури та літературної творчості в літературознавстві української діаспори

План

1. Тракткування українського літературного процесу в праці «Історія української літератури» Кн. 1. М. Гнатишака.
2. Концепція історії української літератури Д. Чижевського.
3. Підходи до тлумачення літературної творчості членів організації Мистецький Український Рух В. Петрова, Ю. Шереха, В. Державина).
4. Оцінка досягнень діаспорних науковців радянськими літературознавцями.
5. Ренесанс зарубіжного літературознавства: антологія «Розстріляне відродження» Ю. Лавріненка .

Завдання для самостійної роботи

Опрацювати наукову літературу за темою.

Література

1. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. Навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010.
2. Скорина Людмила. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна.2005.

Тема 3. Українське діаспорне літературознавство другої половини XX ст.

План

1. Літературознавчі розвідки Ю. Шереха.
2. Постмодерні погляди на літературу в дослідженнях Г. Грабовича.
3. Літературознавчі концепції М. Павлишина.

Завдання для самостійної роботи

Опрацювати наукову літературу за темою.

Література

1. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. Навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010.
2. Скорина Людмила. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна, 2005.

Тема 4. Літературознавча спадщина Юрія Шереха

План

1. Життєва й творча доля Ю. Шереха.
2. Поема «Мойсей» І. Франка в рецепції Ю. Шереха (праця Ю. Шереха «Другий ”Заповіт” української літератури»).
3. М. Хвильовий як об’єкт літературознавчої студії «Хвильовий без політики» Ю. Шереха.
4. Проблеми творчості М. Куліша в праці «Шоста симфонія Миколи Куліша» Ю. Шереха.
5. «Про «Палімпсести» Василя Стуса»: літературознавчі акценти.

Завдання для самостійної роботи

Скласти тези праці Ю. Шереха «Другий ”Заповіт” української літератури»).

Література

1. Абліцов В. «Галактика „Україна“. Українська діаспора: видатні постаті» Київ: КИТ, 2007.

2. Дзюба І. Юрій Шерех — літературознавець і культуролог // Юрій Шевельов, Вибрані твори. Книга II. Київ, 2008. С. 5-32.
3. Єпіфанова А. Творчість М. Куліша в оцінці Ю. Шевельова. Постать Юрія Шевельова в історії української науки та культури. Матеріали науково-практичної конференції студентства й наукової молоді 11 листопада 2016 року м. Харків. Ел. ресурс. Режим доступу: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1914/>
4. Забужко О. Юрій Шевельов. Вибране листування на тлі доби: 1992-2002 з доданими творами, коментарями, причинками до біографії та іншими документами. Київ 2011.
5. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. Навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010.
6. Мальцева О. Василь Стус герметичний: досвід інтерпретації Юрія Шереха. *Постать Юрія Шевельова в історії української науки та культури.* Матеріали науково-практичної конференції студентства й наукової молоді 11 листопада 2016 року м. Харків. Ел. ресурс. Режим доступу: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1914/>
7. Одарченко П. Наукова і літературна діяльність професора Юрія Шевельова. Українська література: Зб. вибр. ст. Київ, 1995. С. 233-244.
8. *Постать Юрія Шевельова в історії української науки та культури.* Матеріали науково-практичної конференції студентства й наукової молоді 11 листопада 2016 року м. Харків. Ел. ресурс. Режим доступу: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1914/>
9. Скорина Людмила. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна.2005.
10. Лавриненко Ю. Над новою книгою Юрія Шереха. Зруб і парости: Літ.-крит. статті, есеї, рефлексії. [Мюнхен], 1971. С. 228-240.
11. Шевельов Юрій: учений-гуманітарій, дослідник української мови і літератури: [зб. ст. / редкол.: Ю. М. Безхутрий та ін.]. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017.

12. Шевельов Ю. Вибрані праці: у 2 кн. кн. II. Літературознавство/ упор. І. Дзюба. Київ, 2008.
13. Шерех Ю. Пороги і запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеології. У трьох томах / Упорядник Валерій Шевчук. Харків: Фоліо, 1998.

Тема 5. Володимир Державин як літературознавець

План

1. Життєві шляхи В. Державина.
2. Лірика Євгена Плужника як предмет літературознавчої уваги В. Державина («Лірика Євгена Плужника»).
3. Літературознавчий портрет Олени Теліги в працях В. Державина «Національна героїня Олена Теліга», «Шлях до класицизму (Олена Теліга: «Душа на сторожі». Вибір з поезій «Культура», 1946), «Заповіт Олени Теліги».

Завдання для самостійної роботи

Скласти тези письмового повідомлення на тему: «Євген Маланюк в оцінці В. Державина: Поет епохи (Євген Маланюк)».

Література

1. Державин В. Література і літературознавство. Вибрані теоретичні та літературно-критичні праці. Івано-Франківськ / Упорядник та автор передм. Степан Хороб. Івано-Франківськ: Плай, 2005.
2. Скорина Людмила. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна.2005.
3. Хороб С. Науковий універсум Володимира Державина / Державин В. Література і літературознавство. Вибрані теоретичні та літературно-критичні праці. Івано-Франківськ / Упорядник та автор передм. Степан Хороб. Івано-Франківськ: Плай, 2005. С. 3-16.

Тема 6. Літературно-критичний доробок Леоніда Рудницького

План

1. Доля й наукові зацікавлення Л. Рудницького.
2. Франкознавство як аспект наукового дискурсу Л. Рудницького («Іван Франко й австрійський культурний простір», «Іван Франко і Гайнріх фон Кляйст: до початків української кляйстіани», «Франкові «Панські жарти» в світлі німецьких літературних теорій»).

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат «Василь Стус у компаративних дослідженнях Л. Рудницького («Василь Стус і німецька література: відношення поета до Гете і Рільке»»).

Література

1. Рудницький Л. Світовий код українського письменства. Вибрані літературознавчі статті й дослідження. Івано-Франківськ, 2010.
2. Рудницький Л. Сторінки мого життя: між літературою і дійсністю (Замість передмови) Світовий код українського письменства. Вибрані літературознавчі статті й дослідження. Івано-Франківськ, 2010. С.7-15.
3. Скорина Людмила. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна. 2005.
4. Хороб С. Компаративістські виднокола Леоніда Рудницького / Рудницький Л. Світовий код українського письменства. Вибрані літературознавчі статті й дослідження. Івано-Франківськ, 2010. С. 316-31.

Тема 7. Внесок Юрія Лавріненка в українське літературознавство

План

1. Ю. Лавріненко: життєві й творчі овиди.
2. Літературознавча діяльність Ю. Лавріненка в рецепції сучасних науковців.
3. Концепція праці «Розстріляне відродження»
4. Основні положення праці Ю. Лавріненка «Література вітаїзму 1917-1933».

Завдання для самостійної роботи

Зробити письмовий огляд змісту праці: Лавріненко Ю. «Розстріляне відродження». Антологія 1917-1933. Поезія—проза—драма—есеї. Київ: Смолоскип, 2002.

Література

1. Лавріненко Ю. Зруб і парости: літературно-критичні статті, есеї, рефлексії. Мюнхен, 1971.
2. Лавріненко Ю. Література вітаїзму 1917-1933. Розстріляне відродження. Антологія 1917-1933. Поезія. Проза. Драма. Есеї. Київ: Смолоскип. С. 939- 967.
3. Лавріненко Ю. Поет своєї епохи: Штрихи до портрета Є. Маланюка. *УМЛШ*. 1991. № 1.
4. Лавріненко Ю. Над новою книгою Юрія Шереха Зруб і парости: Літ.-крит. статті, есеї, рефлексії. [Мюнхен], 1971. С.228-240.
5. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження: Антологія 1917 — 1933: Поезія — проза — драма — есеї. Київ: Смолоскип, 2007.
6. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. Навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010.
7. Свєрстюк Є. Про «Розстріляне відродження» (сучасні рефлексії) / Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. Антологія 1917-1933. Поезія. Проза. Драма. Есеї. Київ: Смолоскип. С. 969-973.

8. Скорина Людмила. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна.2005.

Тема 8. Літературознавчі студії Василя Барки

План

1. Погляди на літературу й мистецтво в працях "Уваги про поезію старовинну і сучасну" (1958), "Правда Кобзаря" (1961), "Творчість" (1968).
2. Іван Франко в рецепції Василя Барки.
3. Літературознавча концепція праці Василя Барки «Хліборобський Орфей або Клярнетизм».

Завдання для самостійної роботи

Підготувати презентацію: «Василь Барка: життєвий шлях і творчі здобутки».

Література

1. Барка В. Земля садівничих. Мюнхен, 1977.
2. Барка В. Хліборобський Орфей або Клярнетизм . Мюнхен; Нью-Йорк.(*Сучасність*. 1961. № 2,3).
3. Бойчук Б. Василь Барка // *Спомини в біографії*. Київ: Факт, 2003. С. 83—89.
4. Головань Т. До питання про естетичну концепцію Василя Барки. *Слово і час*. 2002. № 8. С. 25-27.
5. Ковалів Ю. Василь Барка. *Слово і час*. 1992. № 2. С. 11—12.
6. Швець Г. Есеїстика Василя Барки. Жанрова специфіка та проблематика / Автореф. дис... канд. філол. наук. 10.01.01. Київ: Київський національний університет ім. Т.Шевченка, 2006.

7. Швець Г. Жанрові особливості книги Василя Барки «Хліборобський Орфей або Клярнетизм». *Сучасний погляд на літературу: Збірник наукових праць*. Київ, 2000.
8. Швець Г. Концепція творчості як Божого покликання в есеїстиці Василя Барки *Літературознавчі студії*. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2004. Вип. 16. С.418–422.
9. Швець Г. Іван Франко крізь призму есеїстичного мислення Василя Барки. *Літературознавчі студії*. Київ, 2006. Вип. 18. С.164–168.
10. Швець Г. Книга Василя Барки «Правда Кобзаря»: жанрова специфіка та проблематика. *Шевченкознавчі студії*. Київ, 2009. Вип. 12. С. 204–208.
11. Швець Г. Жанрово-стильові модифікації есеїстичної прози Василя Барки. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. Київ, 2002. Вип. 1. С. 100–106.

Тема 9. Наукові здобутки Юрія Бойка-Блохина

План

1. Шевченкознавчі дослідження: «Шевченко і Москва» (1952), «Творчість Тараса Шевченка на тлі західноєвропейської літератури» (1956).
2. Концепції праць про творчість М. Хвильового, В. Підмогильного, О. Ольжича, О. Гончара, М. Коцюбинського та ін.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати презентацію: Життєві й наукові координати Ю. Бойка-Блохина.

Література

1. Бойко Ю. Вибране. Т.1. Мюнхен. Б. в., 1971.
2. Бойко Ю. Вибране. Т. 3. Б. в., 1981.

3. Блохин-Тетерина Д. Життєвий, науковий і політичний шлях Юрія Бойка-Блохина. *ev.vue.gov.ua*. 2019.
4. Карась Г. Культурно-мистецькі аспекти життя і діяльності професора Ю. Бойка-Блохина. Наукові записки з української історії. Зб. наук. статей. Вип. 20. Переяслав-Хмельницький, 2012. С. 87-91.
5. Кремінь Т. Гарт Юрія Бойка-Блохина: "Миколаївський період". *Наукові записки з української історії*: зб. наук. статей. Вип. 30. Переяслав-Хмельницький, 2012. С. 46–52.
6. Мариненко Ю. Юрій Бойко-Блохин як літературний критик. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Вип. 164. Ел. Ресурс. Режим доступу: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/700023.pdf>
7. Мельник В. Відродження майбутнього. *Слово і час*. 1992. № 7. С. 16—17.
8. Михайлин І. Л. Головні засади літературознавчої методології Ю. Бойка-Блохина. Харків 30–40-х рр. ХХ ст. *Література. Історія. Мистецтво*: Матеріали міжнародної наукової конференції до ювілею професора Юрія Бойка-Блохина / Ред.: Ольга Бронникова, Ігор Михайлин. Харків, 1998. С. 9—15.
9. Міронова І. Життєвий та творчий шлях Юрія Бойка-Блохина. *Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: Публіцистика. Щоденники. Листи* / Серія "Ad fontes – До джерел". Львів: Світ, 2005. С. 342–345.
10. Тетерина-Блохина Д. Ю. Бойко-Блохин – дослідник творчості Івана Франка. *Слово і Час*. 2006. № 8. С. 48-57.
11. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / Упорядк. В. А. Просалової. — Донецьк : Східний видавничий дім, 2012.
12. Хороб С. Літературознавчі концепції Юрія Бойка-Блохина в дослідженнях творчості Тараса Шевченка. *Етнос і культура*. Часопис Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника: зб. науково-теоретичних статей. Гуманітарні науки. Івано-Франківськ. Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2013-2014. № 10-11. С. 5-14.

Тема 10. Літературознавча есеїстика Євгена Маланюка

План

1. Жанр есе у творчості Є. Маланюка.
2. Студії Є. Маланюка «Думки про мистецтво», «Творчість і національність», «Поезія і вірші»: проблема мистецтва і творчості.
3. Кулішезнавчі дослідження Є. Маланюка.
4. П. Тичина – людина і поет в трактуванні Є. Маланюка.
5. М. Хвильовий як об'єкт критичного осмислення в есеїстиці Є. Маланюка.
6. Поети-пражани (Ю. Липа, Ю. Клен, Л. Мосендз) в оцінці Маланюка.
7. Євген Маланюк про Ліну Костенко.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати реферат «Т. Шевченко в рецепції Є. Маланюка».

Література

1. Барабаш Ю. Український Єремія Євген Маланюк: парадигма антималоросійства. *Слово і час*. 1997. № 1. С. 15–24. 3.
2. Барабаш Ю. “Гоголь” як інтертекст у простороні українського модернізму 20-х років (трое з кола “Розстріляного відродження”). *Слово і час*. № 2 . 2018.
3. Баган О. Ментальний комплекс малоросійства в українській культурі: дискурс Євгена Маланюка. *Слово і час*. №2 . 2018.
4. Вечірко О. «Він хотів бути «шикарним, як леопард» (М. Хвильовий у контексті есеїстики Є. Маланюка). *Наукові записки ЦДПУ*. Серія: Філологічні науки /літературознавство/. Кропивницький: ЦДПУ, 2019. Вип. 184.С.27-35.
5. Воронюк І. Націєтворчі візії в есеїстиці Є. Маланюка. *Наукові записки ЦДПУ*. Серія: Філологічні науки /літературознавство/. Кропивницький: ЦДПУ, 2019. Вип. 184. URL: <http://dspace.cuspu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3941/>

6. Владимірова В. Кулішезнавчі дослідження Євгена Маланюка. *Наукові записки КДПУ*. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград: КДПУ, 2013. т.Вип. 124. С. 26-31.
7. Задорожна С. Тарас Шевченко в очищальному світлі «Спостережень» Є. Маланюка. *Українська мова і література в школі*. 1999. № 3. С.1–2.
8. Клочек Г. Про методологію літературознавчої есеїстики Євгена Маланюка // *Енергія художнього слова. Збірник статей*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2007. С. 256–263.
9. Клочек Г. Конгеніальність Шевченкіани Євгена Маланюка. *Наукові записки КДПУ*. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград:КДПУ, 2013. т. Вип. 124.С.3-8.
10. Куценко Л. Публіцистика Є. Маланюка: пошук відповідей на «прокляті питання» і спроба естетичного самовизначення (1921–1923 р. р.). *Слово і час*. 2000. №10. С. 31 – 37.
11. Куценко Л. Євген Маланюк про Ліну Костенко / Маланюк Є Повернення: Поезії. Літературознавство. Публіцистика. Щоденники. Листи. Львів: Світ, 2005.
12. Лавріненко Ю. Поет своєї епохи: Штрихи до портрета Є. Маланюка. *УМЛШ*. 1991. № 1.
13. Лаврусенко М. Специфіка жанру есе у творчості Євгена Маланюка (на прикладі аналізу статті «Малоросійство»). *Наукові записки КДПУ*. Серія: Філологічні науки /літературознавство/. Кропивницький: КДПУ, 2019. т.Вип. 184.С.53-67
14. Маланюк Є. Українська література в світлі сучасності. Повернення: Поезії. Літературознавство. Публіцистика. Щоденники. Листи. Львів: Світ, 2005. С. 273–282.
15. Маланюк Є. Думки про мистецтво. Книга спостережень: статті про літературу Київ: Дніпро, 1997. С. 74–82.
16. Маланюк Є. Шлях до Шевченка / підгот. тексту та прим. проф. Л. Белея. Ужгород: Гражда, 2008.

17. Момот Н. Тичина-людина і Тичина-поет у публіцистиці Є. Маланюка: контрверсійність поетичної долі. *Наукові записки ЦДПУ*. Серія: Філологічні науки /літературознавство/. Кропивницький: ЦДПУ, 2019.
18. Рибальченко В. Тема духовної деструкції російської літератури в есеїстиці Є. Маланюка та В. Розанова. *Наукові записки ЦДПУ*. Серія: Філологічні науки /літературознавство/. Кропивницький: ЦДПУ, 2019. т. Вип. 184. С.74-90.
19. Роздольська І. Координати маланюківських студій. *Слово і час*. № 2. 2018. С.3-4.
20. Слоньовська Євген Маланюк – основоположник літературного міфу України ХХ ст. *Вісник Маріупольського державного університету* Серія: Філологія, 2020, Вип. 22 . URL: <http://visnyk-filologia.mdu.in.ua/ARHIV-uk/22/14.pdf>
21. Цєпа О. Есе "Малоросійство" Євгена Маланюка в ракурсі проблеми автора. *Наукові записки ЦДПУ*. Серія: Філологічні науки /літературознавство/. Кропивницький: ЦДПУ, 2019. т. Вип. 184. С.103-110.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX-поч. XX ст. : підручник: у 10 т. / Юрій Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2013. (Серія «Альма матер»).
2. Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна.2005.
3. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / Упорядк. В. А. Просалової. Донецьк: Східний видавничий дім, 2012.

Допоміжна література

1. Баган О. Ментальний комплекс малоросійства в українській культурі: дискурс Євгена Маланюка. *Слово і час*. №2 . 2018.
2. Барабаш Ю. “Гоголь” як інтертекст у простороні українського модернізму 20-х років (троє з кола “Розстріляного відродження”). *Слово і час*. №2 . 2018.
3. Блохин-Тетерина Д. Життєвий, науковий і політичний шлях Юрія Бойка-Блохина. URL: ev.vue.gov.ua. 2019.
4. Владимірова В. М. Кулішезнавчі дослідження Євгена Маланюка. *Наукові записки КДПУ*. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград:КДПУ, 2013.Вип. 124. С.26-31
5. Гольник О. Практика монографічного портретування Єгена Маланюка (на матеріалі розвідок про Т.Шевченка та М. Гоголя) *Наукові записки*. Вип. 114. Серія: філологічні науки. Кіровоград. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53035266.pdf>
6. Державин В. Література і літературознавство. Вибрані теоретичні та літературно-критичні праці. Івано-Франківськ / Упорядник та автор передм. Степан Хороб. Івано-Франківськ: Плай, 2005.
7. Історія української літератури XX ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина XX століття.

8. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження: Антологія 1917 — 1933: Поезія — проза — драма — есей. Київ: Смолоскип, 2007. 976 с.
9. Костюк Г. Зустрічі і прощання. Спогади у двох книгах / Передм. Миколи Жулинського. Київ: Смолоскип, 2008.
10. Кремінь Т. Гарт Юрія Бойка-Блохина: "Миколаївський період". *Наукові записки з української історії*: зб. наук. статей. Вип. 30. Переяслав-Хмельницький, 2012. С. 46–52
11. Лаврусенко М. специфіка жанру есе у творчості Євгена Маланюка (на прикладі аналізу статті «Малоросійство»). *Наукові записки* Серія: Філологічні науки. Вип. 184. Кропивницький, 2019.
12. Луцій С. Традиції «розстріляного відродження» в художній та літературознавчій практиці діаспори. *Слово і Час*. 2017. № 9. С. 52-60.
13. Мариненко Ю. Юрій Бойко-Блохин як літературний критик. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки. Вип. 164. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/700023.pdf>
14. Момот Н. Тичина-людина і Тичина-поет у публіцистиці Є. Маланюка: контрверсійність поетичної долі. *Наукові записки* Серія: Філологічні науки. Вип. 184. Кропивницький, 2019.
15. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики ("Академія"). Київ, 2010.
16. Рибальченко В. Тема духовної деструкції російської літератури в есеїстиці Є. Маланюка та В. Розанова. *Наукові записки* Серія: Філологічні науки. Вип. 184. Кропивницький, 2019.
17. Роздольська І. Координати маланюківських студій. *Слово і час*. № 2. 2018.
18. Рудницький Л. Світовий код українського письменства. Вибрані літературознавчі статті й дослідження. Івано-Франківськ, 2010.
19. Сверстюк Є. Про «Розстріляне відродження» (сучасні рефлексії) / Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. Антологія 1917-1933. Поезія. Проза. Драма. Есей. Київ: Смолоскип, 2001.
20. Хороб С. Компаративістські виднокола Леоніда Рудницького / Рудницький

Л. Світовий код українського письменства. Вибрані літературознавчі статті й дослідження. Івано-Франківськ, 2010. С. 316-319.

21. Хороб С. Науковий універсум Володимира Державина / Державин В. Література і літературознавство. Вибрані теоретичні та літературно-критичні праці. Івано-Франківськ / Упорядник та автор передм. Степан Хороб. Івано-Франківськ: Плай, 2005. С. 3-16.
22. Хороб С. Літературознавчі концепції Юрія Бойка-Блохина в дослідженнях творчості Тараса Шевченка. Етнос і культура. *Часопис Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*: зб. науково-теоретичних статей. Гуманітарні науки. Івано-Франківськ. Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2013-2014. № 10-11. С. 5-14.
23. Цєпа О. Есе "Малоросійство" Євгена Маланюка в ракурсі проблеми автора. *Наукові записки ЦДПУ*. Серія: Філологічні науки /літературознавство/. Кропивницький: ЦДПУ, 2019. Вип. 184. С.103-110
24. Шерех Ю. Пороги і Запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеології. У трьох томах / Упорядник Валерій Шевчук. Харків: Фоліо, 1998. Т.1. С.19-41.
25. Шевельов Юрій: учений-гуманітарій, дослідник української мови і літератури: [зб. ст. / редкол.: Ю. М. Безхутрий та ін.]. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Diasporiana Електронна бібліотека Режим доступу: <https://diasporiana.org.ua/>

UkrLit - <http://ukrlit.com.ua/>

Наукова бібліотека УжНУ <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/#myCarousel>

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс].

Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Теми рефератів
(для відпрацювання пропущених занять)

1. Життєва й творча доля Ю. Шереха.
2. Життєві й творчі координати Л. Рудницького.
3. Ю. Бойко-Блохин як літературознавець.
4. Внесок Ю. Лавріненка в українське літературознавство.
5. М. Хвильовий як об'єкт літературознавчої студії «Хвильовий без політики» Ю. Шереха.
6. Проблеми творчості М. Куліша у праці «Шоста симфонія Миколи Куліша» Ю. Шереха.
7. Ю. Шерех про сценічну реалізацію «Народнього Малахія» М. Куліша в праці «Друге народження».
8. Аналіз роману В. Підмогильного «Невеличка драма» в праці Ю. Шереха «Білок і його забурення».
9. Поема «Мойсей» І. Франка в рецепції Ю. Шереха (праця Ю. Шереха «Другий "Заповіт" української літератури»).
10. Праця Ю. Шереха «Трунок і трутизна. Про «Палімпсести» Василя Стуса»: літературознавчі акценти.
11. Жанр есе у творчості Є. Маланюка.
12. Проблемно-тематичні аспекти Маланюкових студій «Думки про мистецтво», «Творчість і національність», «Поезія і вірші».
13. Комплекс малоросійства в ментальності українців («Малоросійство» Є. Маланюка).
14. Портрети митців української класичної літератури в есеях Є. Маланюка.
15. Шевченко крізь призму Маланюкового сприйняття.
16. Кулішезнавчі дослідження Є. Маланюка.
17. Постать М. Гоголя в оцінці Є. Маланюка.

18. Літературознавча концепція праці Василя Барки «Хліборобський Орфей або Клярнетизм».
19. Антологія «Розстріляне відродження» Ю. Лавріненка в оцінці Є. Сверстюка.
20. П. Тичина в рецепції Є. Маланюка.

Літературознавство української діаспори ХХ ст.: методичний посібник до практичних занять для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), ОП «Українська мова і література» філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» /Уклад. Барчан В.В. Ужгород, 2022. 30 с.

Посібник укладено за матеріалами таких джерел: Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття; Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ-поч. ХХ ст. : підручник: у 10 т. / Юрій Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2013. (Серія «Альма матер»); Наєнко М. Історія українського літературознавства. Київ, 2001; Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна, 2005, а також інших підручників та посібників, поданих у списках рекомендованої літератури до тем.

Методичне видання

Відповідальний за випуск: Кузьма О.Ю., к. філол. н., доцент, завідувач кафедри української літератури

© Барчан В. В. 2022

© УжНУ, 2022